

Etten-Leur gaat voor slimmer licht

– Door **Miranda Zonneveld**

De gemeente Etten-Leur gaat experimenteren met duurzame en innovatieve straatverlichting om de CO₂-uitstoot te verlagen. Het gaat om een proef van het Europese Smart Light Concepts project, ook wel SLIC genoemd.

Kees van Aert, wethouder van de gemeente, steekt van wal: "Alle landen in Europa hebben met elkaar afgesproken dat ze in 2020 fors minder CO₂ gaan uitstoten omwille van de klimaatverandering. Die fors mindere uitstoot hebben is nog lang niet gerealiseerd. We moeten écht aan de bak. Het project SLIC, dat wordt gesubsidieerd door de EU, geeft ons de kans om een belangrijke slag te slaan. We weten dat de openbare verlichting een belangrijk onderdeel is van de totale CO₂-uitstoot van gemeenten. Die ligt op ongeveer 35%. Dit is dus een uitgelezen kans om dichterbij de klimaatdoelstellingen te komen. Met slimme verlichtingsoplossingen kunnen we in de openbare verlichting minstens 50% CO₂-reductie realiseren. Als gemeente grijpen we dit project daarom met beide handen aan. Zo kunnen we grote stappen maken in onze ambitie als duurzame gemeente."

Proef buitengebied

Peter van der Wegen is projectleider van het SLIC-project namens de gemeente Etten-Leur. "In dit proefproject vernieuwen we een deel van de openbare verlichting in het buitengebied. Aan 26 straten en (fiets)paden vervangen we de lampen door led. Op verschillende plekken installeren we ook sensoren om dynamisch dimmen mogelijk te maken. De werkzaamheden zijn eind november gestart en de proef duurt tot half 2021."

De gemeente gaat experimenteren met verschillende lichtsterkten en dimscenario's. Het doel van de proef is het vinden van een goede balans tussen CO₂-vermindering en het behoud van het veiligheidsgevoel in de buitengebied en op de weg. Van Aert: "Daarom hebben bewoners en weggebruikers een belangrijke rol. Zij kunnen aangeven wat de verlichting doet met hun gevoel van sociale veiligheid en verkeersveiligheid."

Subsidie

Van der Wegen: "Sinds 2013 zijn we al bezig om subsidie te krijgen. Een eerdere Europese subsidieaanvraag kwam er helaas niet door. Daardoor hadden we toen wel de beleidsplannen klaar en wisten we wat we wilden. Bovendien hadden we de belangrijkste lijntjes gelegd. Via-via kwamen we op het spoor van het Europese samenwerkingsprogramma Interreg 2 Zeeën. Dit is een door de EU gesubsidieerd programma. Het financiert onderzoeksprojecten om met behulp van innovaties tot een duurzame economie te komen in het 2 zeeëng gebied. Dit zijn de regio's aan beide kanten van de Noordzee, dus Nederland, België, Noord-Frankrijk en Groot-Brittannië." In deze landen zijn nu zeven verschillende proefprojecten opgestart. "Dat is SLIC. Allemaal gericht op slimme verlichtingssystemen die bijdragen aan een vermindering van de CO₂-uitstoot in Europa. Ook zijn er twee kennisinstellingen bij betrokken om alle Europese landen

straks van de kennis en ervaring te laten profiteren. De Avans hogeschool in Breda en de universiteit van Portsmouth rekenen alles door en presenteren de resultaten. Het project organiseert geregeld internationale kennisuitwisselingsdagen met de projectleden. De eerstvolgende is in januari 2019. Zo leren we van elkaar."

Tweaken en tunen

De subsidie was rond. Thom Vermeulen van Nobralux werd erbij gehaald voor lichtadvies en de technische invulling. "We hebben het buitengebied in vijf typen wegen ingedeeld en lichtberekeningen gedaan. Daarna zijn we gaan kijken naar de leveranciers van ledlampen, sensoren en lichtmanagementsystemen. Dat laatste is echt nodig; je wilt op afstand kunnen tweaken en tunen. Eind november zijn de eerste nieuwe lampen, armaturen en sensoren geïnstalleerd. Ook experimenteren we met lichtmasten op zonnecellen. Deze maand moet de installatie helemaal zijn afgerond."

Slim dimmen

Van der Wegen: "Om de CO₂-uitstoot te verminderen is alleen lampen vervangen niet genoeg. We kijken daarom naar mogelijkheden om te dimmen, bijvoorbeeld op tijdstippen dat er nauwelijks of geen verkeer is. De sensoren gebruiken we om het licht dynamisch te dimmen, afhankelijk van het aantal auto's, fietsers of voetgangers dat langskomt. Vermeulen: "De nieuwe ledverlichting kan traploos worden gedimd, van fel naar helemaal uit. Gedurende de nacht stellen we de verlichting expres op 10% van het vermogen af. We hebben dan voldoende mogelijkheden om op te schroeven als er kritische reacties komen."

Samen balans bepalen

Van Aert: "Ik wil graag de belangrijke rol van de belanghebbenden benadrukken. Dit zijn de bewoners, ondernemers en weggebruikers in het buitengebied van Etten-Leur. Via enquêtes, de website en informatiebijeenkomsten vragen we hen om hun ervaringen met en beleving bij de veranderingen in de lichtinstellingen. Nu we zijn begonnen met een periode van dimmen, vragen we deze periode wat ze is opgevallen en wat ze van de verandering vinden." Van der Wegen: "Ja, de juiste

informatie naar de belanghebbenden was heel belangrijk in de subsidieaanvraag. We maakten een duidelijke informatiefolder over het project om de omwonenden te stimuleren naar de informatie-avond te komen en hun mening te blijven geven."

Lichtkleur

Vermeulen vertelt over de reacties op de eerste wijzigingen: "Voorheen was de lichtkleur oranje en rond de 2000 K. Nu hebben we de lichtkleur veranderd naar wit, met rond de 4000 K, dus we krijgen nu al reacties in de trant van: 'Jeetje, wat een bak licht, dat mag wel wat minder.' Dat is precies waar we heen willen. Wel het gevoel van veiligheid behouden, maar met minder energie. Wat een verandering van lichtkleur daarvoor dus al kan betekenen."

Winst

Van Aert: "De belangrijkste winst van de proef is dat we als gemeente kennis en ervaring opbouwen om onze openbare verlichting duurzaam te vernieuwen, met de randvoorwaarde dat de verlichting veilig en comfortabel blijft. Van der Wegen: "Ja, straks kunnen we veel betere keuzes maken tussen de leveranciers, omdat we zelf hebben gezien wat de resultaten zijn. Ik vond het daarom ook belangrijk om voor de winter te beginnen. In 2021 hebben we dan al een aantal winters gehad. Dan weet je bijvoorbeeld of de sensoren ook blijven functioneren als het sneeuwt, en dat is allemaal informatie waar andere gemeenten qua leverancierselectie wat mee kunnen. Dat is winst."

Kennisdeling

Van Aert: "Ik zie de kennisdeling inderdaad als een groot goed. Niet alleen met de SLIC projectleden, maar ook bijvoorbeeld in ons Regionale Energie Strategie-overleg. Dat voeren we met 16 andere gemeenten in westelijk Brabant. Met elkaar moeten wij een bod doen richting de centrale overheid over hoe we gaan voldoen aan het klimaatakkoord. Door de opgebouwde kennis in deze proef kunnen we straks heel goed aangeven wat wij als gemeente kunnen betekenen. Andere gemeenten kunnen hier op hun beurt van profiteren."

